

A LOTU WESELE: E DUA NA I VAKAVAKADEWA NI KENA TAUYAVU KEI NA KENA I VAKAVUVULI

(Vakarautaka ko Rev. Dr I.S.Tuwere)

Oqo e sega ni baleta na i talanoa balavu ni kena tauyavu na Lotu Wesele. Na i talanoa oqori e na rawa me kune e na veivola tale e so. Ia na veika au vinakata meu vakaraitaka e ke, oya na veika lelevu au raica ni yaga meda nanuma edaidai me baleta na Lotu Wesele, na lotu ka tekivu e na dua na i *lakolako* (movement) mai Igiladi e na i matai ni veimama ni tinikawalu ni yabakidrau. Eda vakabauta ni oqo e dua na i *lakolako* ka a veiliutaki kina na Yalo Tabu.

Kena i Tekivu

E rawa meda kaya ni vica na ka lelevu e basika vata kei na kena tekivu na i lakolako ka qai yaco e muri me Lotu Wesele. Au nanuma rawa e lima:

1. Na i lakolako oqo era a nanumi vakabibi sara kina na dravudravua, vakaloloma, sega na nodra vale kei ira era vakamavoataki e na yaqona ni vavalagi.
2. E tubu cake na i lakolako oqo e na kena vesu vata vakavinaka e 2 na ka:
  - a) Na vuli vinaka. Ko Jone Wesele a vuli mai na univesiti mai Okosivote ka rawata sara vakavinaka. A sega ni vakaweleweletaka na vuli ko koya.
  - b) Na kena gumatuataki na bula vakayalo. Mai Okosivote, a tekivutaka kina ko Jone Wesele e dua na i soqosoqo ka ratou lewena voli e lewe vica ka ratou daumasumasu vata ka wilika ka vulica na i Vola Tabu. Eratou dau veivosakitaka talega na veika e so ka tara raraba na nodra bula na lewe ni vanua.

Ni da raica edaidai, eso era vuli vinaka, ia era raica na bula vakayalo me ka tawa yaga. E so talega era gumatuataki na bula vakayalo ka ra beca na vuli. Na Lotu Wesele e na kena i tekivu a taura vakabibi na ka ruarua oqori.

3. Na i lakolako oqo a nodra i lakolako na lewe ni vanua, vakabibi na lewe ni vanua lalai. E tekivu na i lakolako oqo ena nodra kauwaitaki na tamata. E sega ni tekivu ena kena tu rawa na vale se i lavo se dua tale na ka. E tekivu ga vei ira na tamata; na ka era leqa kina, na taro era taroga tiko kei na gaunisala e so mera qaravi kina.
4. E laurai talega ni lakolako oqo era dau sota vakawasoma. Na i soqosoqo ni matasiga ka da mai qarava edaidai e tekivu mai na i lakolako oqo. Na nodra sota wasoma na Siga Dina, Siga Tovolei, Siga Vuli kei na Tuberi. Oqo na veigauna era vuli kina ka veivui yava kina vakataki ira.
5. A sega ni i naki nei Jone Wesele me tawasei koya tani mai na nona lotu oya na lotu "Church of England" se "Anglican". Me kakua kina ni nanuma na Lotu Wesele me lotu ka dri tani mai na Lotu Jaji e na dua na sala rawarawa walega. E sega. Na i lakolako ni veikauwaitaki e gole kina ko Jone Wesele e vakabauta ko koya ni a dodonu me gole kina na lotu Jaji e na nona veiqaravi. Ia a mani sega. E ka levu na nona cata ko Jone Wesele me ia na tawase oqo. Sa yaco e na vukudra na tamata kei na vuku ni Tukutuku Vinaka ni Lotu Vakarisito.

Veigaunisala e so ni kena Yaco mai vei keda na Loloma ni Kalou

Na loloma ni Kalou e na sega ni biuti keda rawa. Sa wavoliti keda ni bera ni da kunekunetaki me yacova ni da toki yani vakadua. Ia e dodonu meda vakila tiko e na noda bula na loloma soli wale oqo. E so na gauna, eda sega ni vakila ka tubu na noda vakatarotaro, vakabibi beka e na veigauna eda sotava kina na leqa.

E vakaraitaka ko Jone Wesele ni tu na veisala e so e rawa meda nanuma lesu tiko kina ni lomani keda na Kalou. Ni da muria na veisala oqori, eda na vukei kina.

1. Masu
Oqo e dola tu vei keda taucoko sara. E sega ni dodonu meda vakararavi tikoga ki na nona masu e dua tale se ki na masu ka dau cabo e na gauna ni lotu. Sa dodonu meda dau masu rawa koi keda yadua e na veigauna vinaka kei na veigauna ca talega meda vakila tiko kina na loloma soli wale ni Kalou.

2. Vulica vinaka na i Vola Tabu
Sa sega ni naki ni Vola Tabu me vakadaberi toka ga e na vanua ni vola se yasa ni lokoloko ni vakarau na moce. Sa dodonu me wiliki, vakasamataki vinaka ka masulaki. Na noda wili Vola Tabu e dodonu me gauna ni nona vosa tale kina na Kalou vei keda – vakaukauwataki keda vakadodonutaki keda se vakataudeitaki keda.

3. A i Vakayakavi ni Turaga
E vakaraitaka ko Jone Wesele ni oqo e dola tu vei ira kece sara era papitaisotaki oti. Kevaka era lakova na i vakayakavi ni Turaga na gone lalai, e dodonu me ra sa tuberi oti mai vale vakabibi mera kila kina na kena i balebale. E na veigauna se vanua eda sota kaya kina, meda kakua ni calata. Vei ira na i Talatala, sa dodonu me kakua ni lutu e na veigauna ka dodonu me qaravi kina.

4. Lolo
Ni da dau vakasamataka na lolo, e goleva beka ga na noda vakasama na kana, oya na noda vakuai keda mai na kana. Ia e rabailevu sara na kena i balebale. E rawa me vakaraitaki talega na lolo e na kena vakalailaitaki (se muduki vakadua) na kana tavako, gunu yaqonani Viti/valagi ka vogolei na i lavo ki na veika yaga tale e so. E dusia vei keda na bula nei Jone Wesele ni ko koya e dua ka vakabauta na lolo. Sa musuka oti tu vua na Kalou na veimama ni kena i sau e na dua na yabaki me vagolei vei ira na vakaleqai. Na tubu ni kena i sau e na veiyabaki na tubu talega ni kena musu. A kaya ko koya e na dua na gauna:

“Cakacaka me rawa mai vakalevu
Maroroya vakalevu
Solia vakalevu.”

5. Bose Vakalotu se tiko Vakaveiwekani
Oqo talega e dua na sala ni kena vaka-volekataki vei keda na loloma ni Kalou. E na veisoqoni e vuqa ka tu e na loma ni lotu Wesele e dodonu me vakalevutaki kina na noda kila na loloma ni Kalou.

Sa yaga na veika e 4 ka koto oqori e cake. Ni da qarava ka vakayagataka na veisala oqori eda na vukei kina meda kila na rabailevu kei na titobu ni noda lomani. Ia era sa katuba ga ni noda raica yani na loloma oqo. Eda sa sega ni vakabulai e na noda masu se wili Vola Tabu, se vakayakavi ni Turaga, se Lolo, se tiko vakaveiwekani. E sega. Eda sa vakabulai duaduaga e na loloma soli wale ni Kalou e na vuku i Jisu Karisito na noda Turaga.

Me vakuri vakacava na i lakolako ni Lotu Wesele?

E na gauna sa vakarau me mate kina ko Jone Wesele, era qai tarogi koya na nona i tokani se na maroroi vakacava na i lakolako oqo me kakua ni yali yani vakadua? A sauma ko koya na taro oqori ka tataunaka kina e 4 na ka lelevu:

1. Vunautaka na VOSA
Me vunau taki na Vosa ni Kalou ka me vosa ni Kalou duadua ga. Sa qai bibi sara eke na i tutu vaka-dauvunau. Me vakarautaki vinaka na vunau ka ni sega ni ka wale na cakacaka oqo.
2. Vakadreti ira na tamata mera NANUMA
E duabulu ga na ka e dodonu meda nanuma oya na cakacaka levu sa vakayacora oti na Kalou e na cakacaka kei na bula i Jisu Karisito na luvena. Me ra vakadreti na tamata me ra NANUMA tiko na cakacaka levu oqo.
3. Cikevi ira na tamata mera CAKACAKATAKA NA LOMANA
Me ra vakauqeti na tamata kece sara mera cakacakataka na loma ni ni Kalou. Mera cakacakataka oqo e na veitavi lalai se lelevu sa solia na Kalou mera veiqaravi kina.
4. MAROROYA na veika e 3 mai cake e na LEWA VINAKA
Sa ka bibi me vunautaki na Vosa. Sa ka bibi talega mera vakadreti na tamata mera NANUMA. Sa dodonu talega mera vakaitavitaki e na Nona cakacaka. Ia kevaka e rawa vinaka na ka tolutolu oqori ka qai yali na Lewa Vinaka (discipline), “sa na vaka e dua na were cukiraki vinaka na Lotu Wesele; na were sa sega ni vakabaitaki ka sa dola tu

vei ira na vuaka ni veikau me ra lako mai ka buturaka ka vakacacana”. Sa ka bibi vua e dua ka okati koya me Lotu Wesele me lewai koya vinaka, lewa vinaka na nona bula, nona vuvale, vakayagataki ni nona i yau, nona gauna. Na veika oqo sa bibi e na kena vakadavori se cicivaki na noda bula yadua ka vaka kina na lotu ka vakatokai na Lotu Wesele.

Na Papitaiso

E vuqa na ka e tukuna ko Jone Wesele me baleta na Papitaiso ka vaka e dola tu na nona vakasama ki na tai ruarua ni vakabauta se i vakavuvuli me baleta na sakaramede oqo. Dua, na papitaiso ka yaga me tiko kina na vakabauta. Kei na kena i karua na nodra papitaisotaki na gone lalai ka sega ni ra kila na vakabauta oqo.

E raica na papitaiso ko Jone Wesele me vaka e dua na “sucu vou”. Oqo e dua na sala ka muria na Kalou me curu yani kina ki na nona bula e dua na tamata me yaco rawa kina me sucu vou. Ia e sega ni gaunisala duadua ga me vakayacori kina na sucu vou oqo. Kevaka kina ia era sa na vakuwai mai na sucu vou oqo na veimata Lotu tale e so ka ra sega ni qarava na papitaiso me vakataki ira na Quarkers. Ni da dikeva vinaka na i balebale ni kena dola tu na vakasama nei Jone Wesele me baleta na papitaiso ni uabula ka yavutaki ena vakabauta kei na kena ka vakayacori vei ira na gone lalai, e dusia vei keda ni lotu Wesele e:

1. Qara me cakacaka vata kei ira na veimatalotu tani tale e so ka lomadra dina na kena vakateitei na Matanitu ni Kalou. E dina beka ni da sega ni duavata sara kei ira oqori e na i vakavuvuli, ia era vakaraitaka vinaka vei keda na nodra lomana na Turaga ko Jisu Karisito.
2. Na rai talega ni lotu Wesele me baleta na papitaiso e vakabibitaki kina ni sa liu duadua ga na Kalou e na nona loloma kei na nona lewa. Na noda duavata se sega ni duavata ena i vakavuvuli oqo se koya e dodonu ga me qai muri taucoko.

Na i Vakayakavi ni Turaga

E 3 na ka eda vakabibitaka na Lotu Wesele me baleta na i Vakayakavi ni Turaga:

1. Eda vakananuma lesu kina na veika sa vakayacora oti vei keda na Kalou e na bula kei na cakacaka i Jisu Karisito. Meda kakua ni nanuma lesu walega e na vakaisaisa. Sa sega ni ka vakaciriloloma walega na mate nei Jisu. Sa i koya duaduaga oqo na ka ena bolei keda tikoga e na veigauna ka da na sega ni vakarautaka rawa na kena titobu.

E vakaduavatataki keda kei na Kalou ka vaka kina na vuravura eda bula kina, ka vuqa ga na gauna eda vakacacana. E vakaduavatataki keda talega kei ira na wekada. Ni da vakananuma lesu na ka levu oqori, e tarogi keda talega se na cava eda na cakava kina ni vaka tu oqo na i valavala ni loloma ni Kalou vei keda.

2. E tiko vakaidina e na i vakayakavi ni Turaga na Karisito. Eda vakabauta na Lotu Wesele ni tiko vakaidina e na gauna ka qaravi kina na sakaramede oqo na Turaga ko Jisu. Oqo e sega ni vakasama ga se tadra. Sa ka dina taucoko. O koya gona sa bibi kina me qaravi vinaka sara ka kakua ni vakawaletaki. Me qaravi talega vakawasoma ka kakua ni caka ga vakadua se rua e na dua na yabaki.

3. A i Vaqa

E sega ni tinitini se dua na i cavacava na i Vakayakavi ni Turaga. E dua ga na i vaqa meda vakarautaki kina ki na noda i tavi ki vuravura. Sa i vaqa talega ki na bula sa bera mai vata kei na Kalou. Sa kilikili kina me qaravi na Sakaramede oqo vei ira kece era vakarau toki yani vakadua e na nodra davo koto mai Valenibula se mai na nodra vale ga. Ni da sa kania na i Vaqa oqo, meda kania e na yalo marau. O koya gona na i Vakayakavi ni Turaga e dodonu me kune kina na *reki* ka rogo talega kina na sere ni cibi kei na marau.

Kevaka e mani dua na gauna me ra lomavata kina na veimata lotu Vakarisito e vuravura me ra cokovata, eda taroga na taro: A cava e na rawa ni kauta yani na lotu Wesele ki na cokovata oqori? E na rawa beka meda kaya ni 5 na ka e rawa ni solia na lotu Wesele ka dua tani kina mai na veimata lotu Vakarisito tani tale e so:

1. E 2 na sala ni so-Kalou eda vakabauta ka vakayagataka

- a) E so na mata lotu era taurivaka vakalevu na i lakolako ni so-Kalou ka levu na ka eda wilika vata e na kena volai tu vaka i vola. E so talega eda cavuqaqataka. Era vakayagataka vakalevu na lotu Katolika kei na lotu Jaji (Anglican)naivakarau ni so-Kalou oqo. Eda vakabauta na lotu Wesele ka vakayagataka talega na i vakarau ni so-Kalou oqo. Ia eda sega beka ni vakayagataka tu ga e na veigauna kece sara ni lotu.
- b) Na i karua ni lakolako ni so-Kalou ka koto oqori e cake eda taurivaka e na veisiga Tabu. Oqori na kena vakatau vua na dauvunau na ka me vakayacora e na gauna ni lotu. Nona masu e sega ni volai ka tuvana na veitarataravi ni ka me vakayacori e na nona lewa ga vakataki koya.

Na i lakolako ni so-Kalou ruarua oqo eda vakabauta. Ni da raica eda kila ni dola tu na noda lotu me cakacaka vata kei ira na veimatalotu tale e so.

2. Na kena kauwaitaki na bula raraba Vakaitikotiko

Eda sega ni vakabibitaka ga na bula vakayalo ni tamata yadua. Eda vakabibitaka talega na lotu Wesele na veika raraba ka tara na noda bula – yaqona ni valagi, yaqona ni Viti, politiki, bula vakavuvale, bula vakadauniyau se bisinisi ka vuqa tale.

3. Na “Kosipeli” se i Tukutuku Vinaka sa baleta na tamata taucoko

A kaya ko Jone Wesele e na dua na gauna ni nona “tabacakacaka ko vuravura” taucoko. Sa vakabibitaka na lotu Wesele ni Tukutuku Vinaka sa dodonu sara me ra rogoca na tamata kecega; e dua talega na i tukutuku ka baleta na vuravura taucoko kei na veiyasa ni bula kece sara ka koto kina.

4. Eda sa i Talatala taucoko ni Kalou
E kilai na lotu Wesele mai na gauna ka tekivutaki kina ni sa i koya e dua na lotu ka raici ira na lewe ni lotu taucoko me ra nona i talai na Kalou. Sa dodonu kina mera vakaitavitaki e na cakacaka kecega ka na vakatetei kina na Matanitu ni Kalou.

5. Sa ka bibi meda kila ka vakadeitaka e lomada na noda veikilai ka veilomani kei na Kalou. Oqo talega e dua na ka ka vakabibitaka na noda lotu Wesele. Sa sega ni rauta meda toso tu ga vakarabailevu e na noda veikilai kaya na noda Turaga. Sa dodonu meda dui kaya rawa e na noda bula yadudua ena yalo e vakabauta sara ni sa i Jisu Karisito duadua ga na NOQU Turaga ka noqu i Nuinui.
